

Datum: Rijeka, 2. srpnja 2024.

Kolegij: Palijativno zdravstvena skrb SS3

Voditelj: doc.dr.sc. Jadranka Pavić; Predavač Angela Lovrić, prof.

e-mail voditelja: angela.lovric@fzsri.uniri.hr

Katedra: Katedra za sestrinstvo

Studij: Prijediplomski sveučilišni studiji - Sestrinstvo redovni

Godina studija: 3

Akadska godina: 2024./2025.

IZVEDBENI NASTAVNI PLAN

Podaci o kolegiju (kratak opis kolegija, opće upute, gdje se i u kojem obliku organizira nastava, potreban pribor, upute o pohađanju i pripremi za nastavu, obveze studenata i sl.):

Kolegij Palijativna zdravstvena skrb:

je obvezni kolegij na trećoj godini Preddiplomskog studija sestrinstva (2ECTS) sastoji se od 15 sati predavanja s uključivanjem polaznika, interaktivne nastave temeljene na primjerima upotrebom metode razgovora, igranja uloga, radionica te rasprave o projiciranim dokumentarnim filmovima., parlaonice i debate, 15 sati seminara i 15 sati vježbi u DZ PGŽ-Rijeka, KBC Rijeka, Hospicij " Marije Krucifikse Kozulić" Rijeka.

Velika smrtnost od progresivnih neizlječivih bolesti s kratkim vjekom preživljavanja a nerjetko i dugogodišnje bolovanje od kroničnih bolesti iziskuje da se osobi pomogne, olakša patnja i poveća kvaliteta života do smrti bolesnika. Pri tom je neizmerno važno poštovati sustav vrijednosti osoba, njihovo iskustvo i želju da sudjeluju u donošenju odluka. Palijativna skrb usmjerena je na kontrolu boli i simptoma, podršci obitelji i davateljima skrbi te koordiniranju potrebnih zdravstvenih usluga u krajnjem dijelu progresivne neizlječive bolesti. Nezamjenjiva je uloga medicinske sestre i tehničara kao člana interdisciplinarnog tima koji će svojim znanjem, komunikacijskim vještinama, empatijom i senzibilitetom za ljudske i kulturalne vrijednosti pravilno planirati i anticipirati zdravstvene usluge, pomoć i podršku za bolesnika i njegovu obitelj.

Nakon odslušanog kolegija i položenog ispita studenti će :

- primijeniti znanje, vještine i stavove u skrbi za pacijente oboljele od neizlječivih bolesti, osobe na kraju života i njihove obitelji na svim razinama zdravstvene zaštite s naglaskom na povećanje razine kvalitete njihova života.

Popis obvezne ispitne literature:

- 1.Palijativna zdravstvena njega-nastavni tekstovi
- 2."Nurse to Nurse Palliative Care (expert Interventions)", M.L.Campbell, 2009
- 3."Palliative Care Nursing Principles and Evidence for Practice" S.Payne,J.Seymour and C.Ingleton2008.

- 4".Priručnik za volontere u hospicijskim posjetama"- HUPH-2012.
- 5.Strateški plan razvoja palijativne skrbi u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014.-2016.
- 6.Bijela knjiga o standardima i normativima za hospicijsku i palijativnu skrb
- 7.Potporno i palijativno liječenje onkoloških bolesnika , M. Šamija , D. Nemet i sur. , Medicinska naklada , 2010.

Popis dopunske literature:

- 1.Palliative Care : An Intergrated Approach , J.Buckley , 2008,
- 2." Razgovori s umirućima " Elisabeth Kubler - Ross.2007
- 3.Osnovne kompetencije u palijativnoj skrbi: Evropska bijela knjiga o obrazovanju u području palijativne skrbi
4. Praška povelja: apel vladama da omoguće smanjenje patnje i osiguraju palijativnu skrb kao ljudsko pravo
Palijativa u pedijatriji
- 5.SIOPE Evropski standardi skrbi za djecu s malignom bolešću
- 6.IMPACT: standardi za pedijatrijsku palijativnu skrb u Europi
7. Povelja EACH o pravima djeteta u bolnici
8. Jušić A. i sur: Hospicij i palijativna skrb ,Zagreb 1995.
9. Jušić A i sur.: Bioetika u teoriji i praksi ,Nakladni zavod Globus Brkljačić M., Šamija M., Belev B., Strnad M., Čengić,T. Palijativna medicina. Rijeka: Markulin d.o.o., Sveučilište u Rijeci, Zaklada Onkologija, 2013.
10. Suvremene spoznaje iz palijativne. Braš M., Đorđević V.,Zagreb: Medicinska naklada; 2012.
11. Palijativna skrb u završnom stadiju maligne bolesti.Saunders C., Sykes N., Zagreb: Školska knjiga, 1996.
- 12.Fučkar G. Odabrana poglavlja paketa LEMON. Zagreb: Hrvatska udruga za sestrinsku edukaciju, 1998.
- 13.Osnove zdravstvene njege. Čukljek S. , Zagreb: Zdravstveno veleučilište, 2005.

Nastavni plan:

Popis predavanja (s naslovima i pojašnjenjem):

- P1. Palijativna zdravstvena skrb-kompetencije , povijest, definicije, pojmovi (SPICT alat ,Bondy scale.....), Organizacijski modeli palijativne skrbi**
- P2.Uloga medicinske sestre u palijativnoj skrbi.**

- P3. Pomoć pri zadovoljavanju osnovnih ljudskih potreba umirućih bolesnika i njihovih obitelji.**
P4. Postupci rješavanja i ublažavanja neugodnih simptoma i patnje bolesnika.
P5. Kliničke smjernice za palijativnu skrb (priopćavanje loše vijesti, uključivanje pacijenta u PZS, supkutanu infuziju, za uzaludne postupke)
P6. Autonomija i dostojanstvo bolesnika, Sustav vrijednosti i vjerovanja
P7. Odnos medicinska sestra-bolesnik, medicinska sestra-obilježnik.
P8. Komunikacija s umirućim bolesnikom i njegovom obitelji.
P9. Interdisciplinarni tim i komunikacija unutar interdisciplinarnog tima.
P10. Podrška obitelji tijekom bolesti i žalovanja
P11. Etička pitanja u palijativnoj njezi, eutanazija, ortotanazija i distanazija.
P12. Volonteri u palijativnoj skrbi i medicini.
P13. Hitna stanja u palijativnoj medicini
P14. Pristup boli u palijativnoj medicini, management boli u terminalnoj fazi.
P15. Zdravstvena njega bolesnika u terminalnoj fazi
P16. Pedijatrijska palijativna skrb
P17. Sindrom sagorijevanja

Nakon odslušanih predavanja, samostalnog učenja i položenog ispita studenti će bit sposoban: .

- primijeniti ključne komponente palijativne skrbi u okruženju u kojem se pacijenti i njihove obitelji nalaze
- objasniti filozofiju i načela palijativne zdravstvene njege
- navesti organizacijske oblike i razine palijativne skrbi
- identificirati osnovna obilježja palijativne njege u bolnici, hospiciju i zajednici
- procijeniti potrebe, planirati, provoditi i evaluirati palijativnu zdravstvenu njegu
- primijeniti postupke rješavanja i ublažavanja simptoma i patnje bolesnika
- organizirati profesionalnu, socijalnu i duhovnu podršku bolesniku i njegovoj obitelji
- komentirati etička pitanja u palijativnoj njezi
- primijeniti znanje, vještine i stavove u skrbi za pacijente oboljele od neizlječivih bolesti, osobe na kraju života i njihove obitelji na svim razinama zdravstvene zaštite s naglaskom na povećanje razine kvalitete njihova života i života njihovih obitelji

Popis seminara s pojašnjenjem:

- S1. Eutanazija i distanazija i palijativna skrb**
S2. Hitna stanja u PS
S3. Komunikacija u PS
S4. Povijest palijativne skrbi u svijetu i RH
S5. Prava i dužnosti medicinske sestre prema pacijentu
S6. Tugovanje i obitelj
S7. Sestrinske dijagnoze kod terminalnih bolesnika
S8. Medicinska sestra u hospicijskom program
S9. Principi medicinske etike
S10. Religija i sestrinstvo
S11. Volonteri u palijativnoj skrbi
S12. Kemoterapija i edukacija pacijenta na kemoterapiji
S13. Pedijatrijska palijativna skrb
S14. Bol i ostali neugodni simptomi
S15. Uloga medicinske sestre/tehničara u palijativnoj skrbi
S16. Žalovanje
S17. Sindrom sagorijevanja

ISHODI

- kritički prosuđivati etička pitanja u palijativnoj skrbi i palijativnoj zdravstvenoj njezi
- komentirati etička pitanja u palijativnoj njezi;
- primijeniti znanje, vještine i stavove u skrbi za pacijente oboljele od neizlječivih bolesti, osobe na kraju života i njihove obitelji na svim razinama zdravstvene zaštite s naglaskom na povećanje razine kvalitete njihova života

Popis vježbi s pojašnjenjem:

Primijeniti ključne komponente palijativne skrbi u okruženju u kojem se pacijent nalazi
Funkcionalna procjena i percepcija zdravlja, korištenja lijekova, higijenskih navika, pokretljivosti, samostalnosti u ASŽ
Procjena tjelesnog stanja, kože, sluznica i lokomotornog sustava
Procjena boli kvalitativno i kvantitativno..
Prepoznavanje i kontrola neugodnih simptoma kod pacijenta(respiratorne, gastrointestinalne, neurološke...)
Zbrinjavanje bolesnika u terminalnoj fazi bolesti
Prepoznavanje znakova i simptoma koji označavaju približavanje smrti
Primjena ordinirane terapije
Edukacija pacijenta, članova obitelji, volontera
Podržavanje, informiranje i vođenje obitelji u fazi žalovanja
Udovoljavanje pacijentovim psihološkim, socijalnim i duhovnim potrebama
Procjena potreba za nastavak zdravstvene njege, preporuka postupaka te vrednovanje putem sestrinske dokumentacije
Ishodi:
 - procijeniti potrebe, planirati, provoditi i evaluirati zdravstvenu njegu u zadnjem stadiju života tijekom boravka u bolnici, hospiciju i kući
 - pružati podršku obitelji tijekom bolesti i žalovanja

Obveze studenata:

Prije upisa kolegija studenti moraju položiti ispite iz zdravstvenih njega predviđenih nastavnim planom i programom. Studenti su obvezni prisustvovati nastavi i aktivno sudjelovati, izraditi seminarski rad u skladu s uputama koje će dobiti na uvodnom predavanju, obavezno pohađati vježbe predviđene nastavnim planom i programom kolegija i položiti pismeni i usmeni ispit.

Ispit (način polaganja ispita, opis pisanog/usmenog/praktičnog dijela ispita, način bodovanja, kriterij ocjenjivanja):

ECTS bodovni sustav ocjenjivanja:

Ocjenjivanje studenata provodi se prema važećem **Pravilniku o studijima Sveučilišta u Rijeci**, odnosno Odluci o izmjenama i dopunama **Pravilniku o studijima Sveučilišta u Rijeci** te Odluci Fakultetskog vijeća Fakulteta zdravstvenih studija usvojenoj na sjednici održanoj 14. lipnja 2018. prema kojoj studenti na pojedinom predmetu od 100% ocjenskih bodova tijekom nastave mogu ostvariti najviše **50% ocjenskih bodova**, dok se preostalih **50% ocjenskih bodova** ostvaruje na završnom ispitu koji obuhvaća pismeni i usmeni ispit.

Ocjenjivanje studenata vrši se primjenom ECTS (A-F) i brojčanog sustava (5-1). Ocjenjivanje u ECTS sustavu izvodi se **apsolutnom raspodjelom**, te prema **stručnim kriterijima ocjenjivanja**.

Od maksimalnih 50% ocjenskih bodova koje je moguće ostvariti tijekom nastave, student mora ostvariti minimalno 25% ocjenskih bodova da bi pristupio završnom ispitu, pod uvjetom da je pozitivno ocijenjen po svim elementima ocjenjivanja kroz nastavu.

Student koji je ostvario manje od 19,9% ocjenskih bodova (F ocjenska kategorija) nema pravo izlaska na završni ispit te mora ponovno upisati predmet u sljedećoj akademskoj godini.

Ocjenske bodove student stječe na sljedeći način:

1. Tijekom nastave vrednuje se (maksimalno 50% ocjenskih bodova):

- a) pohađanje nastave (do 10% ocjenskih bodova)
- b) seminarski rad (do 20% ocjenskih bodova)
- c) vježbe (do 20% ocjenskih bodova)

a) Pohađanje nastave (do 10% ocjenskih bodova)

Nazočnost na predavanjima i seminarima je obvezna, a student može izostati s **30% nastave isključivo zbog zdravstvenih razloga** što opravdava liječničkom ispričnicom.

Ukoliko student opravdano ili neopravdano izostane s **više od 30% nastave** ne može nastaviti praćenje kolegija te gubi mogućnost izlaska na završni ispit. Time je prikupio 0% ocjenskih bodova i ocijenjen je ocjenom F. Pohađanje nastave (predavanja i seminari) boduje se na sljedeći način:

Ocjena (% neopravdani izostanci)	% ocjenski bodovi
5 (0%)	5
4 (do 10%)	4
3 (do 20%)	3
2 (do 30%)	2
1 (više od 30%)	0

b) Seminarski rad (do 20% ocjenskih bodova)

Student treba napisati seminarski rad i iz njega pripremiti i održati prezentaciju na osnovu čega može ostvariti maksimalno 10% ocjenskih bodova. Pojedinačno se ocjenjuje sadržaj i stil napisanog seminarskog rada te prezentacija istog, a konačna ocjena je aritmetička sredina postignutih rezultata pojedinog studenta, koja se boduje na sljedeći način:

Ocjena	% ocjenski bodovi
5	20
4	16
3	12
2	8
1	0

c) Vježbe (do 20% ocjenskih bodova)

Student je obvezan pohađati vježbe redovito prema izrađenom rasporedu i biti aktivno uključen u njihovo izvođenje. Izmjene u rasporedu ili zamjene vježbovnih skupina nisu dozvoljene bez suglasnosti **voditelja predmeta**. Izostanak s vježbi dozvoljen je **isključivo zbog zdravstvenih razloga** što se opravdava liječničkom ispričnicom, a nadoknada vježbi je obvezna bez obzira da li se radi o opravdanom ili neopravdanom izostanku i broju sati izostanka. Nadoknada je moguća isključivo uz prethodni dogovor s voditeljem predmeta. **Ukoliko vježbe nisu odrađene 100% planirane satnice** student će biti ocijenjen ocjenom nedovoljan (1) i gubi mogućnost izlaska na završni ispit do odrade vježbi u cijelosti.

Vježbe se izvode u kabinetu i klinici, Hospiciju i DZ-Rijeka pod vodstvom mentora koji prati i ocjenjuje svakog studenta pojedinačno. Elementi koji se ocjenjuju su rad u timu, inicijativa i interes, pravodobnost i redovitost dolaženje na vježbe te teorijska priprema i učenje tijekom

vježbi. Konačna ocjena iz vježbi je aritmetička sredina postignutih rezultata pojedinog studenta, koju potvrđuje voditelj predmeta na prijedlog mentora, a koja se boduje na sljedeći način:

Ocjena	% ocjenski bodovi
5	20
4	16
3	12
2	8
1	0

d) Na završnom ispitu vrednuje se (maksimalno 50% ocjenskih bodova):

Usmeni ispit (ukupno 20% ocjenskih bodova)

Student će pristupiti usmenoj provjeri znanja na osnovi čega može ostvariti maksimalno 20% ocjenskih bodova. Student mora biti pozitivno ocijenjen i ostvariti minimalno 8 ocjenskih bodova za prolaznost na usmenom ispitu, a postignuti rezultati pojedinog studenta boduju se na sljedeći način:

Ocjena	% ocjenski bodovi
5	20
4	16
3	12
2	8
1	0

Konačna ocjena je postotak usvojenog znanja, vještina i kompetencija kroz nastavu i završni ispit odnosno donosi se na temelju zbroja svih ocjenskih bodova ECTS sustava prema kriteriju:

A = 90 - 100% ocjenskih bodova

B = 75 - 89,9%

C = 60 - 74,9%

D = 50 - 59,9%

F = 0 - 49,9%

Ocjene u ECTS sustavu prevode se u brojučani sustav na sljedeći način:

A = izvrstan (5)

B = vrlo dobar (4)

C = dobar (3)

D = dovoljan (2)

F = nedovoljan (1)

Mogućnost izvođenja nastave na stranom jeziku:

Unesite tražene podatke

Ostale napomene (vezane uz kolegij) važne za studente:

Student može izostati s predavanja 30%. Seminar i vježbe za studente su obvezni. Veću spriječenost od dogovorenog javiti na kontakt e- mail predavača te u dogovoru s predavačem nadoknaditi izostanak (kroz seminarski rad ukoliko se ne radi o velikom izostanku). Na nastavi se ne tolerira (ulasci/izlasci, mobitel i sl);ometanje nastave na bilo koji način. Ukoliko se radi o neredovitom pohađanju nastave – moguć je izostanak potpisa u indeks i konzultacija predavača sa voditeljem studija. Za evidenciju prisutnosti studenata na predavanjima/seminarima/vježbama koristiti će se potpisne liste.

SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (za akademsku 2024./2025. godinu)

Raspored nastave

Datum	Predavanja (vrijeme i mjesto)	Seminari (vrijeme i mjesto)	Vježbe (vrijeme i mjesto)	Nastavnik
26.02.2025.	FZSRI Z 5 13-16			Jadranka Pavić (4P)
05.03.2025.	13-16 Z5	16-18 Z5		Jadranka Pavić (1P) Angela Lovrić (3P , 2 S)
12.03.2025.	FZSRI Z5 13-16	16-18 Z5		Angela Lovrić (4P ,3S)
19.03.2025.	13-15Z5	15-18Z5		Angela Lovrić (3P, 3S)
26.03.2025.	FZSRI Z5 13-15	15-18Z5		Angela Lovrić (3P, 3S)
02.04.2025.	13-15Z5	15-18Z5		Angela Lovrić (2P 4S)
09.04.2025.			KBCRI DZPGŽ HOSPICIJ – RI 8-12 FZSRI	Mentori: (svaki po 5 sati) Angela Lovrić Anđa Letić Zvonimir Valeđić Vesna Jerbić Rozmari Tusić
16.04.2025.			KBCRI DZPGŽ HOSPICIJ – RI 8-12 FZSRI	Mentori: (svaki po 5 sati) Angela Lovrić Anđa Letić Zvonimir Valeđić Vesna Jerbić

23.04.2025.			KBC RI DZPGŽ HOSPICIJ RI 8-12 FZSRI	Mentori (svaki po 5 sati) Anđa Letić Rozmari Tusić Zvonimir Valedić Vesna Jerbić Angela Lovrić
-------------	--	--	--	---

Popis predavanja, seminara i vježbi:

P	PREDAVANJA (tema predavanja)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
P1	Definicije i osnovni pojmovi u palijativnoj skrbi (SPICT alat , Bondy scale...)	1	FZSRI Z5
	Organizacijski modeli u PZS i uloga medicinske sestre u PZS	1	„
P2	Interdisciplinarni tim i komunikacija unutar interdisciplinarnog tima, volonteri u PZS	1	„
P3	Postupci rješavanja i ublažavanja neugodnih simptoma i patnje bolesnika	2	„
P4	Pomoć pri zadovoljavanju osnovnih ljudskih potreba umirućih bolesnika i njihovih obitelji Podrška obitelji tijekom bolesti i žalovanja	1	„
P5	Kliničke smjernice za palijativnu skrb (priopćavanje loše vijesti ,uključivanje pacijenta u PZS, smjernice za supkutanu infuziju, smjernice za uzaludne postupke)	1	„
P6	Autonomija i dostojanstvo bolesnika, sustav vrijednosti i vjerovanja, etička pitanja u palijativnoj njezi, eutanazija, ortotanazija i distanzija	2	„
P7	Odnos medicinska sestra-bolesnik, medicinska sestra-obitelj Komunikacija s umirućim bolesnikom i njegovom obitelji.	2	„
P8	Hitna stanja u palijativnoj medicini	1	„
P9	Pristup boli u palijativnoj medicini, management boli u terminalnoj fazi	1	„
P10	Zdravstvena njega bolesnika u terminalnoj fazi	1	„
P11	Pedijatrijska palijativna skrb	1	„
	Ukupan broj sati predavanja	15	

S	SEMINARI (tema seminara)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
S1 S2 S3	Eutanazija i distanazija i palijativna skrb Hitna stanja u PS Komunikacija u PS		FZSRI Z5
S4 S5 S6	Povijest palijativne skrbi u svijetu i RH Prava i dužnosti medicinske sestre prema pacijentu Tugovanje i obitelj		"
S7 S8 S9	Sestrinske dijagnoze kod terminalnih bolesnika Medicinska sestra u hospicijskom program Principi medicinske etike		"
S10 S11 S12	Religija i sestrinstvo Volonteri u palijativnoj skrbi Kemoterapija i edukacija pacijenta na kemoterapiji		"
S13 S14 S15 S16 S17	Pedijatrijska palijativna skrb Bol i ostali neugodni simptomi Uloga medicinske sestre/tehničara u palijativnoj skrbi Žalovanje Sindrom sagorjevanja		"
	Ukupan broj sati seminara	15	

V	VJEŽBE (tema vježbe)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
V1	Primijeniti ključne komponente palijativne skrbi u okruženju u kojem se pacijent nalazi Primjena ordinirane terapije		HOSPICIJ – RI
V2	Funkcionalna procjena i percepcija zdravlja, korištenja lijekova, higijenskih navika, pokretljivosti, samostalnosti u ASŽ		KBC RI
V3	Procjena tjelesnog stanja, kože, sluznica i lokomotornog sustava		DZPGŽ
V4	Procjena boli kvalitativno i kvantitativno.. Prepoznavanje i kontrola neugodnih simptoma kod pacijenta(respiratorne, gastrointestinalne, neurološke..) Primjena ordinirane terapije		FZSRI
V5	Zbrinjavanje bolesnika u terminalnoj fazi bolesti		"

V6	Prepoznavanje znakova i simptoma koji označavaju približavanje smrti		
V7	Edukacija pacijenta, članova obitelji, volontera Podržavanje, informiranje i vođenje obitelji u fazi žalovanja Udovoljavanje pacijentovim psihološkim, socijalnim i duhovnim potrebama		
V8	Procjena potreba za nastavak zdravstvene njege, preporuka postupaka te vrednovanje putem sestrinske dokumentacije		
„	Ukupan broj sati vježbi	15	

ISPITNI TERMINI (završni ispit)	
1.	13.05.2025.
2.	24.06.2025.
3.	12.07.2025.
4.	11.09.2025.